

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczá u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, július 11.

A földadó leszállítása.

(Z.) Halom meg halom számra jöttek a kérvények a földadó leszállítása érdekében a képviselőház ülés tartama alatt. A rossz anyagi helyzet, a gazdáknak meghiusult reménye az idejében csak kívánatosá tették azt. A kérvények érintetlenül maradtak. A kormány nem szállította le a földadót, legfeljebb csak lokális intézkedésekkel akart enyhíteni rajta, de a földadó marad a régi.

Európa más államaiban óriási változásokon mentek keresztül a mezőgazdasági viszonyok. Ott mindenütt a gazdák előnyét keresték, leszállították a földadót, elősegítették a hitelszövetkezetek életrevaló képességét. Ennek köszönhető Németország, hogy hatalmas ipara mellett a földművelése se a legutolsó, sőt hogy mindakettő előkelő helyet foglal el a világpiacra.

Magyarország földművelő állam. Ipara még nagyon kezdetleges. Tehát a földművelés munkájának megkönnyítése csak kedvező eredménnyel lehetne az országra, nagyban elősegítené a gazdák életrevalóságát, az állam vagyonsodását. Egy ilyen körülmény lehetne a földadó leszállítása.

S csodálatos, hogy a kormány éppen a gazdákra ad legkevesebbet, holott a legtöbbet érdemelnének nemcsak mint az állam fentartói, hanem mint a magyar állam eszme megvédői. S kérjük vajjon helyes eljárás-e a kormánytól, midőn a vagyontalan uzsora kézre kerülő birtokokat veszni

hagyja, nem kiméli meg a nagy adótól, míg a börze adózatlanul áll? Ugy hisszük, hogy a milliomosok könnyebben elviselhetnék a megadóztatást, mint a kis gazdák.

S mellé nagyon szomorító körülmény az is, hogy a magyar birtokokon mindinkább nő a teher. Mert legnagyobb terhe a földadónak az, hogy más mellé adónak is a kulcsa. A jövedelem bevallás minden egyéb jövedelmi ágánál igen tág dolog s míg így más adózó védekezhetik akár-hogy, ha mindjárt nem egyenes uton is, addig a gazdának földjét eldugni, vagy eltagadni nem lehet. Az eltagadhatatlan föld nagy adója mértékül szolgál más mellé adóra. Mellé még növeszti a birtok tulterheltségét a jég- és tűz biztosítás, valamint a vízszabályozásnál reá eső fizetni való is.

Tehát beláthatjuk, hogy a földadó leszállítása elkerülhetetlen, ha meg akarjuk menteni a kisgazdát a birtok tulterheltségétől. Mert elég szomorú bizonyosság a föld tulterheltségére az is, hogy száz esetben, ha földet vesznek, nyolcvan esetben a vevő kölcsön nélkül nem tudja kifizetni. Még ha a hitelszövetkezetek életbelépnek és majd kölcsönöznek a kisgazdáknak kis kamatra is, akkor se lehet a birtokot tulterheltségétől megmenteni. Mert míg egyik részét fizeti az adósságnak, addig a másik része megújul. Ugy látszik, kölcsön nélkül ma nem lehet gazdálkodni Magyarországon!

Vajjon hova vezet ez!

Könnyű belátni.

A föld lassankint kiesik a magyar ember lába alól. A vezérelem, az állam-

alkotó magyar faj, hova tovább nem lel annyi földet, ahol fejét lehajtsa, honnan más el ne zavarhatná, mondván »ez a föld az enyém«.

Az állami javakból 100 millió értékű jutott eladásra. Majd nem mind idegen gazda kezére került, a régi nemesi családok nagyobb részt csak elkopott előnevükből tudják, hogy valaha, valamire földbirtokok is voltak ha az ingatlanok forgalmának statisztikáját végig nézzük, megdöbbenve tapasztalhatjuk, hogy akitől ezek az ingatlanok elfordulnak, az rendszeren magyar ember és akihez fordulnak, az ritkán magyar ember.

Rendszeren bankárok vagy gyárosok csipik el a birtokot, kiknek számára nem erő forrás, nem a haza egy darabja, nem a magyarság egyik vára lesz ez az ősi birtok, csak pusztá — jelzőalap és semmi egyéb.

Azokra az újabban betérjesztett különvám javaslatokra nem valami nagy reménnyel nézünk mi. Mert ha életbe lépénének is, nem sok hasznuk volna belőle gazdáinknak, de meg halva is születtek azok, meg agyon is ütök majd a tetejébe.

Hanem azt szeretnők, hogy ha a kormány ezután a két inséges esztendő után belátná, hogy egyedül a gazdákat szorítani a présbe nem jó politika, mert így teljesen agyon préselődnek, hanem fordítani kell már a dolgon, hogy kerüljön alulra másik osztály.

A milliónerek jobban bírnak fizetni, a jég vagy ragya sem bántja őket és dúsan behozza nekik a börze, amit el visz az adó.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

K ö d.

Írta: Prigl Olga.

Valahogy úgy megborzongtam a minap egy szürke-kék tónusu festmény láttára, pedig maga a kép igen jelentéktelen volt. Az őszi hangulatnak százszor és ezerszer megfestett színei, hulló falevelek, szállingó ökörnyal s köd, nehéz, tompa köd. A szegény francia kisasszonyunk jutott eszembe, a kinek a köd volt a rögeszméje.

Maire-nek hívták, ezen a jól hangzó ábrándos néven. Abban a kaszárnyaszerű épületben lakott, a hol mi s naponként láttam futkosni a lépcsőkön, a hogy a francia órákra szaladgált. Pihegve állott meg olykor, aztán csak futott tovább, mert a kis hivatalnoknék, számtiszt-nék, akiknek a lányait tanította, nem akarták hiába kidobálni a pénzt és szigorú pontosságot követeltek. Maire kisasszonyra ugyan nem is igen panaszkodhattak. Olyan volt ő, mint egy jól berendezett gép s szinte olybá is vették. Egy időszakra bomlott meg csupán, ez arra a bizonyos ködös napokra esett, a mikor is Maire kisasszony ki nem mozdult volna a szobájából, hanem ott állott az ablaknál s bámult a fehérségbe.

Egyszer benyitottam hozzá. Valami ürügy-

gyel, bár tudtam, hogy ilyenkor nem szeret senkivel se találkozni. Engem különben kedvelt mindig, mert hogy rendszeren elkészültem a lezckéimmel és sohasem bosszantottam. Meglepett arczott csinált elsőbb s szinte kellemetlen kifejezés ült vonásain, hanem aztán csak hirtelen megfogta a kezemet s odahúzott maga mellé. Olyan áthatóan nézett rám, hogy szinte megborzongtam s a kezem reszketett az övében.

Szelid hangon kérdezte:

— Fél tőlem?

— Oh dehogy! — mondtam, megszegeyelve magamat s igyekeztem mosolyogni. Akadozva adtam elő, hogy a szótárért jöttem.

Könnyedén kelt föl, hogy a füzetet megkeresse, aztán széket hozott.

— Maga mindig jó kis leány volt, — mondta, — no én Istenem, már jövőre nem lesz az enyém. — Hallottam a mamájától, hogy nyilvános iskolába adják.

Igazán a szívemből feleltem neki:

— Pedig én úgy sajnálom a kisasszonyt... Megveregette az arcomat, aztán megint rám nézett a szomorú nagy szemével:

— Igen, elmegy a világba, édes, kiesi leányom . . .

Olyan furcsán, szinte misztikusan hangzottak a szavai. A kis íróasztali óra sebesen ketyegett, a sarokállványról egy törött Vénusz szobor nézett reánk mereven.

Maire kisasszony odaszorította vértelen arcát az enyémhez, a mig beszélt:

— Tudja-e édes kis leányom, mi a világ? — s szinte lázasan folytatta:

— Akkor voltam mint maga, vagy tán még fiatalabb, mikor kidobtak a világba. Még a vakációmat se tölthettem otthon, mert ez idő alatt vidékre küldtek, hogy nyelveket tanuljak. A barátomim, a kik nem mehettek sehova, irigykedtek reám, viszont meg én irigyeltem őket, hogy milyen jó dolguk van, nem kell a fejüket törniök s azt teszik egész nap, a mi nekik tetszik. Sokszor elhatároztam magamban, hogy felhagyok mindennel s megszőköm, de olyankor mindig eszembe jutott az édes anyám, a ki összetett kezekkel kért, hogy tanuljak, mert különben mi lesz belőlem. Saját magát hozta fel példának, a nagy nyomorúságát, mibe jutott azzal, hogy inkább férjhez ment s most hatan nyomorognak s hogy az apám se olyan szelid megadó többé, mint eleinte, hanem goromba és ingerült. Ki is csodálkozhatnék rajta, mikor a gyerekek mindig éhesek s a világ olyan drága és olyan rossz. Csak tanultam hát tovább és tovább mind nagyobb buzgalommal.

Tizenkilenc éves voltam, mikor az igazgatómém protekciója folytán egy előkelő uri házhoz jutottam, két kis leány mellé. Oh boldog, nagyon boldog életet éltem ott. A kisleányok szerettek, mindenki finoman bánt velem és én

Egy ítélet.

Ő Felsője a király nevében a magyar királyi közigazgatási bíróság Bors László imecsfalvi lakos plebános petőfalvi birtokosnak községi pótadók tárgyában Háromszék vármegye közig. bizottsága által 1898. évi április hó 5-én 593. sz. a. hozott határozata elleni felebbezését, helyesebben panaszát 1898. ávi május hó 18. napján tartott nyilvános ülésében az 1896. évi XXVI t. cz. 34. §-a alapján tárgyalás alá vévén, következőleg ítélte: A m. kir. közigazgatási bíróság a panasznak helyt ad, s Háromszék vármegye közig. bizottsága által S.-Szentgyörgyön 1898. évi április hó 5-én 593. sz. a. hozott határozatnak hatályon kívül való helyezése mellett, panaszos ellen Petőfalva községben lévő ingatlan birtoka után előírt 4 frt 69 kr. községi pótadónak törlését elrendeli.

Indokok: A községekről szóló 1886. évi XXII. t.-cz. 138. §-sa, mely a községi pótadók fizetése aluli mentesség eseteit sorolja fel, lelkészeket azon javadalmaktól, melyeket kizárólag az illető egyházi községben viselt lelkészi hivataluk után élveznek, a községi pótadók viselésének terhe alul felmenti. Minthogy pedig panaszos a vármegye közig. bizottsága által hozott határozat ellen érvényesített felebbezése, helyesebben panaszja mellett felmutatott, Petőfalván 1898. évi április hó 19-én kelt Petőfalva község előljárósága által kiállított bizonyítványon minden kétséget kizárólag igazolja azt, hogy Petőfalva községben mult 1897. évre azon ingatlan után lett 4 frt 69 kr. községi pótadóval megterhelve, a mely ingatlan, a petőfalvi rom. kath. lelkész javadalmát képezi, ezen javadalom pedig a hivatkozott 1889. évi XXVI. t.-cz. 138. §-sa értelmében községi pótadóval meg nem róható, a vármegyei közig. bizottság által hozott, ezen intézkedéssel ellentétes határozat elleni panasznak helyt adni, s az ítélet rendelkező része értelmében kellett határozni.

A panasszal megtámadott határozatnak azon érvelése, hogy panaszos a pótadók aluli mentesség iránti folyamodványával elkésett, mert pótadókivetési főkönyv összeállítására és jóváhagyására 1897. évi június hó 11-én történt, törvényes alappal nem bír, mert illetéktelenül kivett és befizetett községi pótadók visszatérítése, illetve törlése iránti igények, az adók befizetésétől számított három éven belül, az 1883. évi

XLIV. t. cz. 90 §-ának utolsóelötti bekezdése értelmében törvényesen érvényesíthetők. A bíróság ezen ítélet három példányát a fölterjesztés csatolmányával együtt Háromszék vármegye főispánjának mint a közig. bizottság elnökének oly felhívással adja ki, hogy annak egy-egy példányát panaszos és Petőfalva község előljáróságának kézbesítse. Kelt Budapesten a m. kir. közig. bíróságnak 1898. május hó 18. napján tartott üléséből.

Az autonómiai bizottság munkálkodása. A kath. autonómia 9-es albizottságának előadója: dr. H o v á n y i Gyula Szalóktaskonyba utazott, hogy az otthonában időző Szapáry Gyula gróffal a 9-es albizottság elnökével az autonómia szervezetének ügyében értekezzenek.

A háború.

Budapest, július 11. (Saját tud. táv.) Madridból sürgönyzik: Amint a Fabraügynökség jelenti, a kormány eddig semmiféle határozatot sem hozott a béketárgyalások megkezdése tekintetében. Ha elérkezettnek fogja látni erre az időt, ezt a kérdést a régens-királyné elé fogja terjeszteni.

Budapest, július 11. (Saját tud. táv.) Madridból sürgönyzik: A minisztertanácsban felolvasták B l a n c o tábornagy táviratát, amelyben felsorolja azokat az eszközöket, amelyek a spanyoloknak az amerikaiak ellen való további ellentállás céljából rendelkezésére állanak. A Fabraügynökség képviselőjének kérdésére a miniszterek formálisan kijelentették, hogy a minisztertanács nem foglalkozott a béke kérdésével; a kormány tanácskozásainak fő tárgya a háború.

Budapest, július 11. (Saját tud. táv.) Washingtonból távirják: A hadügyminiszterium ma értesítést kapott, hogy Santiago de Cuba bombázása megkezdődött.

Budapest, július 11. (Saj. tud. táv.) Madridból írják: A »Correo« és a »Correspondencia« annak az óhajtnak adnak kifejezést, hogy fejezzék be a háborút, a katonai lapok azonban heves cikkeket

közölnek mindenféle békejavaslat ellen. — A »Heraldo« kérdi, hogy ott hagyják-e Kubát, a hol a hadsereg és az önkéntesek el vannak szánva a küzdelemre. — Havannai távirat jelenti, hogy Santiago de Cuba lakosai, noha a vízvezeték el van vágva, elegendő vizet nyernek a viztartókból és élelmi szerekben sem szenvednek hiányt.

Budapest, július 11. (Saj. tud. táv.) New-Yorkból sürgönyzik: A Juragna előtt levő »Vanda« sürgőnyaszádról jelentik e hó 9-iki kelettel, hogy röviddel dél előtt spanyol tiszték érkeztek oda T o r a l tábornok levelével, a melyben közli S h a f t e r amerikai tábornokkal, hogy ő hajlandó Santiago de Cubát átadni azzal a kikötéssel, hogy csapatai bántatlanul vonulhassanak el fegyvereikkel és tábori jelvényeikkel együtt bármely irányban. E föltételeket megtáviratozták Washingtonba.

Budapest, július 11. (Saját tud. táv.) New-Yorkból jelentik: Az »Evening Telegram« f. hó 9-én kelt santiago de cubai távirata azt jelenti, hogy Toral tábornok levelben közölte S h a f t e r tábornokkal, hogy elegendő erősítést kapott, a legjobban el van sánczolva és lő- és élelmi-szerekkel bőven el van látva. Rámutatott továbbá arra is, hogy az ő hadserege az éghajlathoz hozzá van szokva. Az amerikaiak az ostrom alatt igen sokat szenvednének a betegségektől.

Budapest, jul. 11. (Saját tud. táv.) A »Daily Telegraph« tudósítója jelenti Madridból tegnapi kelettel: A legjobb forrásból arról értesülök, hogy e hó 5-ike óta megkezdődtek a béketárgyalások, a melyek már is jelentékeny eredményre vezettek és nem sokára mindkét részről teendő hivatalos aktusban fogják elérni tetőpontjukat.

Budapest, július 11. (Saját tud. táv.) Washingtonból távirják: Irányadó helyről kijelentik, hogy M a c K i n l e y elnök csak Santiago de Cuba föltétlen átadását fogja elfogadni.

Budapest, július 11. (Saját tud. táv.) A »New-York Herald«-nak S h a f t e r tábornok főhadiszállásáról érkezett távirata szerint Elganeyből kikergettek huszezer embert, akik az amerikaiak segítségével nélkül az éhhalálnak lettek volna kitéve.

Budapest, július 11. (Saját tud. táv.) Washingtonból távirják: S h a f t e r tábornoknak f. hó 10-éről délutáni 3 óra 40 perczről kelt távirata a helyzetet változatlanak mondja. Ő bevehetetlen állásban van és nem fél semmiféle támadástól.

† Ürge Ignác.

— Egy magyar hittérítő halála. —

A Nagyváradon megjelenő »Kath. Hittérjesztés Lapjai«-nak szerkesztősége teljesen hiteles forrásból nyert értesítést arról, hogy Kinában élő hazánkfia, a magyar misszionárius: Ürge Ignác misszió-állomásán, Kiang-Ising-Fonban e hó elején meghalt.

Isten dicsőségéért és embertársai boldogításáért hevülő szíve, mely képesítette őt a képzelhető legnagyobb áldozatra, hogy szülőföldjétől, övéitől, hazájától elszakadva, távoli messze

is szerettem mindenkit, mindent Az utolsó fűszálat a kertben, a legutolsó porszemmet, mely a szoknyám fodrába kapaszkodott. Sokszor visszaálmodom magam azóta a szép szobámba s látom ablakom alatt a lombos hársfa hajlós ágát, melyre szeliden fut fel a lilaszín golgota virág. Valahogy úgy képzeltem akkor, hogy én hasonlítok ahhoz a virághoz s nekem is keresnem kell a fát, a melybe kapaszkodhatom.

S egyszer úgy hittem, — megtaláltam. Szép szomorú fehér napon történt, fehér pára uszott a levegő égbén, habszerű fehér foszlány körül-körül mindenütt. A faluba voltam misén. S akkor jól emlékszem mint vált ki hirtelen a ködből az a valaki, a kit már álmaimban ismertem, a kiről annyit gondolkoztam. Össze-rezzenem tekintetétől, s körülöttem a köd, a pára keringő táncot járt, hogy szinte megszedültem tőle. Mintha lábom alatt megmozdult volna a föld. Ő karját nyújtotta nekem, s én odahajtottam fejem a vállára, s éreztem a puha, meleg lehetét. Magam se tudom, hogyan jutottam vissza a kastélyba, mint egy álomra emlékszem csupán. Aztán vártam őt, sokáig és kerestem mindenütt. Kerestem mint egy boldogságot szokás. És nem találtam sehöl. Egy évre rá, — megint fehér világ volt, mikor a vadászskürtek szóltak és sürü puskalövés hallatszott az erdő felől, — láttam őt újra egy pillanatra. Tajtékozó lovon ült és hasonlított azokhoz a

legendás hősökhöz, a kiktől a világtörténetben tanultam és olvastam sokat. Kinyitottam az ablakot és úgy néztem a fehérségbe, de csak elveszett a szemem elől.

Azóta sok esztendő telt el és én hasztalan várom vissza, hasztalan keresem kutatom a világba. Pedig keresnünk, követelnünk kell a boldogságot, joga van hozzá mindenikünknek. Igen édes kicsi leányom. Hanem a boldogság mindig rejtett kötbé jár és titkos sürü fátyollal takarja be magát előtünk. Nagynéha mutat egy kicsinyke sejtért, de már ez a sejtetem is felér egy czélnélküli élet gyötrelmeivel. Oh hányszor és hányszor töröm a fejem azóta a gondolattal, hogy miért nem futottam utánna a ködbe. Úgy lehet ő is keres engem, s üzzük, hajtjuk egymást, mint a futó csillagok.

Maire kisasszony ábrándosan hajtotta fejét a könyökére, s neki pirult arczával, lángoló szemével szinte szép volt, pedig esztendőről esztendőre sok ábrándot elnyűt már az ő boldogságot szomjazó lelkével. Vannak, a kiket megöl eza vágy, ez a szomjuhozás. Elperzseli a láng, mely önmagát emészti föl.

Talán egy évre rá úgy találták a szegényt az emeleti ablaka alatt, a kemény földön fekvő. A nyitott ablakon keresztül ki s bejárt a nyirkos, fehér pára, körülnézgetve az apró négyzetes papirdarabkát, a melyre az ő férfias, szép vonásaival írta: Elvitt a köd . . .

országban, idegenek között, kiknek kezdetben nyelvét is alig érté, csaknem emberfeletti munkálkodásban töltse mások boldogítására, a keresztény civilizáció terjesztésére szentelt életét.

Nem szenvedett vértanui halált, — néhány év óta jelentkező szivbaja ölte meg, — de érdeme nem kevesebb, mint azoké, akik hitükért vértanuságot szenvedtek. Krisztus apostolainak, az első századok vértanuinak hitét hirdette ő a pogányok között. A nagy áldozaton kívül, melyet a hitterjesztés szent ügyének hozott, volt része üldözésekben, de volt része örömeben is, olyan tiszta, őnzellen örömben, amilyen keveseknek jut osztályrészül. Tizennyolcz évi hittérítői működése alatt ezeket vezetett az igaz hitre. Azt a kis állomást, hová elüljárói rendelték, évről-évre gyarapodni látta. Tíz évvel ezelőtt itt járt Magyarországon, városunkban is megfordult, gyűjtött az új keresztények számára s a begyült összegből árvaházat és kórházat állított (egyik része azért *Hungária*-nak van elnevezve) Kinában, mely a magyar katolikusok áldozatkészségét, hitükért való lelkészedését hirdeti.

Úrge Ignác halála nagy veszteség a hitterjesztés szent ügyére, megmérhetetlen csapás arra a kínai missiótelepre, melynek ő alapítója s legnagyobb jótévedője volt, de méltán kelt gyászt a halálhír itt e hazában is, melynek a messze idegenben is hű fia volt: dicsőséget hozott a magyar névre, tiszteletet szerzett annak egy másik világrész népei előtt.

Egymás után dőlnek ki e munkások az Ur szőlőjéből. Alig egy pár év alatt három magyar missionárius halt meg: *Zimmermann*, *Menyhárt* és *Úrge*. Jelenleg talán nincs is már magyar a hittérítők között. Pedig azt az áldást, mit a keresztény vallás hozott Magyarországra, ilyen módon is meg kellene hálálnia nemzetünknek. Más nemzetek évenként milliókat áldoznak a hitterjesztés műveire, Németország hajóit küldi a hittérítők védelmére, a mi országunk bizony még keveset tett e tekintetben.

Az elhunyt magyar hittérítő életrajzából álljon még itt e néhány sor:

Úrge Ignác 1840. okt. 14-én született *Zsigárdon*. A falusi iskolából 1853. őszén *Nagy-szombatba* vitték áldott emlékü jó szülői gymnasiumba. Itt lépett 1859-ben az esztergomi főmegye növendékpapjainak sorába. A középiskola befejezése után 1861-ben theológiára Bécsbe küldötte a kiváló tehetségű ifjút az egyházmegyei hatóság. Pappá szenteltetvén 1865. jul. 23-án, mint káplán több helyen működött.

Megérlelődvén lelkében nagy elhatározása, 1869. szept. 2-án a Paulai szt. Vincze által alapított »Lazarista« társaság kötelékébe lépett. Mint lazarista hazánk különféle helyein tartott nép-missiót.

Kinába 1880. aug. 8-án küldetett, a hol mint apostoli hithirdető működött halála napjáig.

1883-ban Úrge Ignác hazánkban — városunkban is — gyűjtött alamizsnát missió-állomása számára; utjában egy kínai fiu — a kis *Petolo* kísérte. A templomokban predikációt, a társas körökben felolvasást tartott a kínai életéről. Élénk érdeklődést keltett kínai öltözete. Körülbelül 40.000 frtot gyűjtött össze az országban.

Legyen jutalma Jézus, kinek hitét terjesztette fáradhatatlan buzgalommal, kiváló sikerrel!

Lapunk t. olvasóit — kik a nyár folyamán bárhova nyaralni mennek és a lapot oda járattatni akarják — figyelmesteljék, hogy ebbeli szándékokat illetve címüket a kiadóhivatallal tudassák. Lapunk kiadóhivatala készséggel fogja a kívánt helyre elküldeni a példányokat.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Julius 14. Városi közgyűlés d. u. 8 órakor.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Fejedelmi vendégek Nagyváradon.** A városunkban állomásozó Vilmos huszárok százados jubileumára Ottó ő csász. kir. Fenséggel, ki a jubiláló ezrednek dandárparancsnoka volt az ezred szolgálaton kívüli ezredese Don Miguel bragancai herceg ő kir. Fensége is Nagyváradra fog érkezni és szintén a bibornok-püspöki palota vendége lesz. Azon felül — amint értesülünk, — jelen lesz még a jubiláló ezred tulajdonosának Vilmos német császár ő felségének képviselője, valószínűleg egy hadsegéde vagy szárnysegéde.

* **Szerenád a királynak.** A temesvári filharmóniai társaság a délvidéki hadgyakorlatok idején szerenádöt akar rendezni a király tiszteletére és ezért megkérte báró Fejérváry Gézá, Temesvár országgyűlési képviselőjét, hogy tolmácsolja kérését a trón előtt. A miniszter utolsó bécsi útján a király elé terjesztette a temesvári filharmónikusok kérését és a felséges ur a szerenád megtartására megadta az engedélyt.

* **Bogisich Mihály bucsuzása.** A budavári római katolikus hívek pástora *Bogisich* Mihály czimzetes püspök, budavári plebános, a kit a király tudvalevőleg esztergomi kanonokká nevezett ki, vasárnap délelőtt bucsuzott el híveitől. Bogisich tizenhat évig vezette a budavári plebániát és bucsuünnepén tegnap vett részt nagyszámu, diszes közönség a Mátyás templomban. A bucsuzó plebános *Nemes Antal* dr. és több pap segédletével nagymisét mondott, mely alatt *Frey* Alajos a templom új gondnoka letette az esküt. Mise után a szószékre lépett Bogisich és hosszabb beszéddel bucsuzott el híveitől, akiket megáldott. Délután toronyzene volt, a melyet a Szent Háromság-téren és lenn a Vizi városban sok nép hallgatott. Bogisich püspök hétfőn adta át hivatalosan a plebániát utódának.

* **Tanító választás.** Nagyvárad város évenként óriási összeget áldoz a közoktatásra, daczára, hogy a felekezetek derekasan kiveszik részüket az iskolák fenntartásával járó terhek viseléséből. A községi iskoláknál megüresedett és ujonnan rendszeresített öt tanítói illetve tanítónői állás betöltése ma kerül az iskolaszék elé. A törvény szerint a választásnál az iskolaszék tagjainak két harmada dönt, miért si felhívjuk az iskolaszék tagjait, hogy minél nagyobb számmal jelenjenek meg a választó ülésen. Értesülésünk szerint mindegyik tanítói állásra sok pályázó adta be a kérvényét.

* **Új kamarás.** *Barkóczy* Sándor báró kultuszminiszteri osztálytanácsosnak a király a kamarási méltóságot adományozta.

* **Az utcák elnevezése.** Éppenséggel nem vagyunk abban a véleményben, hogy Nagyvárad szerencsés volna az utcák elnevezésével, mert egy pár történelmi nevet leszámítva, az utcák elnevezése régi, ma már megmagyarázni is csak kevesen tudják, hogy miért van Nagyváradon *Hidegser-utca*, *Nyomda-utca* stb. Szükséges egy kis ujtás, de nem olyan nagymérvű, mint a mit a kiküldött bizottság kidolgozott. Tegnap a szépművészeti és közlekedési szakbizottság tanácskozott az új utca nevek tárgyában. Elfogadták a kiküldött bizottság előterjesztését. — Ezenkívül másik tárgy volt, a honvéd parancsnokság átírata, amelyben kéri, hogy a város *Kert-utca* végétől a hadapród iskoláig a mos-

tani félkör alaku ut helyet egyenes vonalban csináltassa meg az utat. Azonkívül a fákat az iskolaépület elől vágassa ki a város, hogy az impozáns épület teljesen láthatóvá váljék. A bizottság a helyszinre ment a terület megszemlélése végett.

* **Jegyző-választás Drák-Cséken.** A múlt hét utolsó napjain folyt le Drák-Cséken a körjegyző-választás, melyen 26, tehát abszolút többséggel választott meg *Oppris* Ferencz csehi körjegyző. Szamba vehető ellenjelölt nem is volt, amennyiben *Nyisztor* fősolgabíró *Nyisztor* Ferenczet nem kandidálta. Akiknek kedvük volt nemzetiségi kifakadásokban gyönyörködni azok is betelhettek a választással, mert biz ott a magyar név és magyar állameszme a fanatikus csöcselék által a legdurvább módon lett szidalmazva és meghurcolva. Igen sajnáljuk, hogy ezt nyíltan ki kell fejeznünk, de legalább tudjuk, hogy hanyadán vagyunk.

* **Egy előkelő család gyásza.** Már megemlékeztünk arról a mérhetlen gyászról, mely Nagyvárad előkelő társadalmát is érte egy kedves, szép leány korai halálával. De ez a gyászeset legjobban sujtotta azt az angyalszívű nőt, aki megyénkben és városunkban áldva van mindazoktól, akik csak rászorultak a könyörtület filléreire. Özv. báró *Gerliczy* Felixné kedves unokáját mező-szegedi Szegedy Irmát f. hó 8-án helyezték örök nyugalomra Acsádon, a családi sirboltban. Megnyilatkozott a ravatálnál az egész környék igaz részvéte, a melylyel heteken keresztül kísérték a kedves leány végzetessé vált betegségét. A temetésen megjelentek: özv. b. *Gerliczy* Felixné, báró *Gerliczy* Ferencz nejével, *Hehenlohe Klodvig* herceg és neje szül. Majláth Sarolta grófnő, báró *Szegedy-Eutsch* Károly, báró *Szegedy* Károly, *Podmaniczky* Emma bárónő, *Thüngen* báró és neje, *Reiszig* Ede főispán, *Reiszig* Alajos, gróf *Cebrián* István, huszárfőhadnagy nejével, gróf *Széchenyi* Jenő családjával, br. *Ambrózy* István nővérel, *Teréz* bárónővel, br. *Hauer* Vilmos őrnagy, dr. *Károlyi* Antal alispán, dr. *Bezerédj* István főjegyző, *Nagy* Jenő megyei tiszti ügyész, *Patzenhofer* nagybirtokos, *Bossay* Gáspár fősolgabíró, a szombathelyi általános takarékpénztár képviselője: *Hodossy* Lajos, *Földessy* János, *Hübner* János s a környék intelligens közönsége. A gyászszertartást *Rácz* Ferencz meszlényi plebános végezte segédlettel, mely után a halottas menet az acsádi templom kriptájába vonult, hol az oly korán elhunyt kedves leányt örök nyugalomra helyezték. Legyen álma csendes! A család által kibocsátott gyászjelentés a következő:

Mező-Szegedi Szegedy György cs. és kir. kamarás és neje szül. *Gerliczy* Irma bárónő csillagkeresztos hölgy a saját, valamint leányaik: *Gina* és *Elza*, ugy az összes rokonság nevében is megtört szívvel jelenti forrón szeretett leányuk, illetőleg nővérüknek *Mező-Szegedi Szegedy Irmának* hosszas és súlyos betegség következtében élete 22-ik évében, a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után, f. hó 6-án esteli 8 órakor történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak hült teteme f. é. július 8-án, délutáni 5 $\frac{1}{2}$ órakor Acsádon beiszenteltetvén, ugyanott a családi sirholtban nyugalomra fognak tétetni. Az engesztelő szent misézaldozatok Acsádon és Eötvösön folyó hó 9-én délelőtt fognak a Mindenhatóknak bemutatni. Acsád, 1898. július 7. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **A főügyész fizetése.** *Dus* László, Nagyvárad város főügyésze már régebben beadta kérvényét a közgyűléshez, hogy fizetését arányosítsák, illetve emeljék fel. A kérdés már átment egy tuczat bizottságon, tárgyaláson, míg végre dr. *Sarkadi* Lajos kamarai titkár, tvhatósági tag egy szabályzatot dolgozott ki, a melyben biztosítva van a főügyész-

nek szerződések elkészítéseért bizonyos díj. A jogügyi szakbizottság tegnap délután a szabályrendelet-tervezetet megvitatta s némi stiláris módosítással véleményezésre ajánlja a törvényhatóságoknak.

* **A kilyukasztott ezüstforintosok.** A pénzügyminiszter az átlukasztott vagy más módon, de szintén nem a rendes forgalom folytán sulyban megfogyott o. ért. ezüst egyforintosok beváltása tárgyában a következő rendeletet adta ki: Az átlukasztott vagy más módon, de szintén nem a rendes forgalom folytán sulyban megfogyott és ennélfogva a forgalomra nem alkalmas o. ért. ezüst egyforintosoknak suly szerint és anyagértékben való beváltására az 1896. évi július hó 4-én 41,684. szám alatt kelt rendelettel 1897. évi július hó 15-ikére megállapított és az 1897. évi július hó 11-ikén 46,390. szám alatt kelt rendelettel 1898. évi július hó 15-ikéig meghosszabbított határidőt ezennel 1899. évi júli 15-ig meghosszabbítottam. Az 1896. évi július hó 4-ikén 41,684. szám alatt és főnnebb idézett rendelet a »Budapesti Közlöny« 1896-iki évfolyamának július hó 15-iki számában, a »Rendeleték Tára« 1896-iki évfolyamában 199 szám alatt és a »Pénzügyi Közlöny« 1896-iki évfolyamának 18-ik számában; az 1897. évi július hó 11-én 46,390. szám alatt kelt rendelet a »Budapesti Közlöny« 1897-iki évfolyamának július hó 13-iki számában, a »Rendeleték Tára« 1896-iki évfolyamában 209-ik szám alatt, végül a »Pénzügyi Közlöny« 1897-iki évfolyamának 19-ik számában jelent meg. Ez a rendelet az állami pénztárakban a közönség által látható helyen kifüggesztendő.

* **Kinevezés.** A m. kir. pénzügyminiszter a nagyváradai kataszteri felmérési felügyelőséghez beosztott *Gombos Dezső* mérnökességét mérnökké, *Szkalák Józsefet* a nagyváradai pénzügyigazgatóságához pénzügyi fogalmazó gyakoronokká, *Toronykői Albert* számgyakornokot a nagyváradai adóhivatalhoz adótisztté kinevezte.

* **Diszes esküvő.** Vasárnap délután szép esküvő volt a Pecze-Szt-Mártoni r. kath. templomban. *Lindenmayer Pál* malombérlő kedves leányát, *Lindenmayer Károly* tb. kanonok, tenkei esperes-plebános unokahugát *Katicza* kisasszonyt vezette oltárhoz *Sándor Béla* belényesi vasuti pénztárnok. Az esketés rövid szertartása után *Gresinczky Antal* plebános szép beszédet intézett az ifju párhoz, amelyben fejtegette a házasság magasztos voltát és azt az erőt, amit a családi életben az igazi vallásosság nyújt. — Az öröm szülőkön kívül nagy vendég koszoru vett részt a két család boldogságában. Koszorus leányok voltak: *Sándor Giza*, *Metzinger Mariska*, *Papp Erzsébet*, *Téglássy Etelka*; vőfélyek: *Sándor Gyula* joghallgató, *Sándor Géza* adótiszt, *Szántó Károly* szalontai tanár. — Az esküvő után gazdag nászlakoma volt a menyasszony szüleinek a házában.

* **Kossuth arczképe Pestmegye dísztermében.** Pestmegye törvényhatósági bizottsága tegnap közgyűlésén ünnepélyesen vette át Kossuth képét, melyet *Roskovits Ignáncz* kiváló művésznök készített. Az ünnepélyt *Farkas Géza* nagyhatású beszéde nyitotta meg, mely után a képet ünnepélyesen elhelyezték a vármegyeház dísztermében. A kép a negyvenes évek idejéből ábrázolja Kossuthot.

* **Keresztelő Kétegyházán.** *Balla Ede* Dénes körállatorvos és neje *Hackel Ida* Mária folyó hó 5-én kereszteltették meg magukat a kétegyházi romai kath. templomban. A keresztelést *Bázár Gyula* nagyváradai főreáliskolai hiteltanár végezte *Nogáll* plébános segédkezője mellett. A keresztanyai tisztet gróf *Almásy Dénes* és a keresztanyai tisztet idősebb gróf *Almásy Kálmán* teljesítette.

* **Orvosság.** Utóbbi időben többször foglalkozott lapunk is a bagamériakkal. Keserves dologról volt akkor szó, a fél falu belé volt keverve a bajba. De jó dolgoknak is jön hire

B a g a m é r b ó l s örömmel adunk hírt róla, óhajtván, hogy ilyesmibe kerüljön bele a falu népe, akkor csendőrszorong helyett béke és tisztesség szál a falura. Bagamérban ugyanis Szilágyi György gör. kath. lelkész régóta aggódó figyelemmel kíséri a »hivők« terjedését és a népszétzüllését s habár azok inkább a reformátusok közül szaporodnak. A lelkész úgy gondolta, hogy ennek meggátolására a hitélet felélesztése épen nem volna rossz hatással. Elhatározta tehát, hogy — habár ez a görög katolikusoknál nem szokásos — megalakítja itt a »Rózsafüzért«. Fáradozásait siker koronázta, mert már van 26 tagja a rózsafüzérnek. Ezek közül Rácz János és neje egy igen szép lourdesi szüz Mária-szobrot vetek a templomnak, melyet a buzgó lelképásztor vasárnap szentelt meg. A 26 ember között vannak már olyanok is, akik a »hivők« közül tértek vissza. Vajjon helyes irányban működik a lelkész és igen tiszteletre méltó példával jár elő a jó uton a Rácz-család. Akinek tiszteletére összegyűlnek, nem fog megfélekedni róluk az Isten anyja.

* **A nagy lourdesi zarándoklat.** F. hó 8-án reggel fél 10 órakor indult el *Dömötör* Gedeon budapesti plebános a lourdesi zarándoklatra. A résztvevők igen szép számban indultak vele, a mennyiben 78-an, férfiak és nők indultak a zarándoklatra.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Alulírottak fájdalom telt szívvvel tudatják a szerető édes anyát, anyós, nagyanya özv. *Auer Pálné* szül. *Kriszán Anná*-nak folyó év július hó 10-én éjjeli 12 órakor életének 76-ik évében hosszas szenvedés és a haldoklók szertéségeinek átjatos felvétele után a Mindenható rendelkezése folytán történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai ugyan e hó 12-én d. u. 4 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és a vasuti indóháztól az olaszsi sírkertben örök nyugalomra tételni. Mely végtisztesség tételre rokonai és ismerősei tisztelettel meghívattak. Nagyvárad, 1898. július hó 11-én. Béke poraira! *Gábó György*, *Kálmán*, *Gellért*, *Gábó Gyula*, *Mária*, *Róza*, *Sándor*, *Gábó László*, *József Lina*, *Tari Róza*, *Anna* unokái. *Auer József*, *Margit* és férje *Szénásy György*, *Emilia*, *Laura*, *Mariska*, *Borbála*, *Lina*, *Róza*, *Auer Lajos*, *Anna*, *Etelka* unokái. *Gábó György* és neje *Juhász Mária*, *József*, és neje *Fazekas Julianna*, *Ferenéz* és neje *Éder Antónia*, *Auer Károly* és neje *Éder Eleonora* Lajos, és neje *Szerecskai Julianna*, *Antal* és neje *Rübes Janka*, *Róza* és férje *Tari Mihály* gyermeke és veje.

* **Veremben.** Azon pillanatban, midőn *Szabó Sándor* egyik kolozsvári-utcza ház padlásán egy csomó mis-másra rátette kezét és örömeiben felkiáltott: Meg vagy! — már a policzaj kezét érezte és hangját hallotta, mely ugyanazon hangon szólott: Meg vagy! Hát bizony — a *Fliegende Blätter* kedélyes háziurairól nem csináltak olyan furcsa tolvajfogást, mint amilyent a nagyváradai rendőrség akkor tett. — Szégyen, nem szégyen bevallani — biz azt eleresztette a csapdából. *Szabó Sándor*ban ugyanis annyira felébredt a szabadságvágy, hogy egy örizetlen pillanatban a rendőrség udvarából nyugodt lelkiismerettel kísértált és élte világát egészen addig, míg egy két hét múlva ismét bekerült, ekkor azonban egészen ártatlanul tagadta a padlás jelenetét és hogy valaha csak meg is fordult volna a rendőrség udvarán.

* **Eljegyzés.** *Kiss István* bojti jegyző vasárnap tartotta eljegyzését *Madary István* komádi-i főjegyző szeretetreméltó bájos leányával: *Lenkével*.

* **Szomorú végű korcsmai mulatozás.** A tegnapi délutáni napon vigan mulattak a falu legényei *Henczidán* a korcsmában, szólt a zene, csapongó jó kedv uralkodott a mulatók között.

Azonban csakhamar valami nézeteltérés merült fel a legények között, először csak szóval igyekeztek azt kiegyenlíteni, de miután ez nem sikerült, tettelegességre került a dolog, a melybe mind belekeveredtek a mulatozók és az italtól felhevülve, nem válogatták az eszközt, a mivel egymást kapacitálták. A nagy zürzavarban egyszer csak egy velőtrázó sikoltás hallatszott és a megrettent legények rémülve látják összeesni társukat *Tarsoly Jánost*, a ki egy társa által késsel szíven szurva összerogyott és azonnal meghalt. A mulatozók a rémülettől megdermedve tehetetlenül állottak társuk hullája mellett, míg az esetről értesített előjáróság a tetteket letartóztatta, a hullát pedig hazaszállították a szülői házhoz, a hol aggszülei kétségbeesve borultak egyetlen támaszuk — elhunyt gyermekök holttestére. Az esetről nyomban értesített b.-ujfalui kir. járásbiróság táviratilag értesítette a kir. ügyészséget, a honnan *Korn Lajos* kir. alügyész azonnal elutazott a tegnapi napon a helyszínén megtartott orvostörvényszéki bonczolatra.

* **Istenítélet.** *Löcséröl* írják: A poprádi Stromf-féle téglagyárban az ottani felügyelő az egyik munkást valamért kérdőre vonta. A munkás erősen bizonyította a maga igazságát s miután a felügyelő mégis kételkedett szavaiban, kezét az ég felé emelve, felkiáltá:

— *Esküszöm...*

Ebben a pillanatban a hajtószij elkapta a munkásnak esküre emelt kezét, s a csuklógig leszakította. A végzetes bizonykodásban és esküdzésben a szerencsétlenül járt munkástársai Isten ítéletét látják. Mert így szól a második parancsolat: Istennek nevét hiába ne vegyed!

* **A magyarság terjesztése Máramarosban.** Máramarosmegye ruthén és oláh vidékei ismét számos állami iskolát kapnak. *Wlassics Gyula* vallás- és közoktatásügyi miniszter huszonnégy új iskola építésére nézve intézkedett. Az építkezéseket még a nyáron megkezdik.

* **Holló a holló szemét.** Az apró-cseprő lopások terén bizonyára óriási rekordot ért el az, amit a tegnapi hetivásáron *Göbősi Mitru* szenteleki lakos produkált. Nevezett értéktároltónak ugyanis, míg holmi vásári ügyekben *Pele Juyn* hodoseli lakos szétnézett, annak vadonat új subáját elcsente, de csintalanága hamar felfedeztetett és most viseli annak következményeit.

* **Seprik-e?** Van egy városa széles Magyarországban, melyről még a nóta is azt mondja, hogy seprik. Nagyváradot is seprik, hanem különös alkalmakkor és időben. Boldog Budapestent történt meg, nem is oly rég, hogy az érdekeltek igen nagy port vertek azon okból, mert az utczaseprők éjjel 10 óra előtt mertek port verni. Ennek következménye pedig az lett, hogy Budapestent utczát seperni éjjel 12 óráig nem szabad. Ennek ellenében Nagyváradot fényes nappal seprik, miről sajnosan győződött meg az, aki tegnap Uri-utczán végig ment. A porfelhő elől, melyhez képest a szaharai számum csak pipa füst, az elegáns toillettek sietve menekültek a kapubejáratok alá, a gentlemanok pedig III. *Richard*ként országot ígértek egy *keféért*. Felhívjuk a rendellenes állapotra az illetékes hatóság figyelmét.

* **Tűz Kis-Marjában.** Mint kis-marjai levelezőnk írja: ott a napokban nagy tűz volt. A *Lechnitzky* Lajos tulajdonát képező malom gyuladt ki s lett rövid néhány percz alatt a falánk zsarátnak martaléka. A tűzoltóság kivonult ugyan, de a vízpuskája csütörtököt mondott, a mi mindenesetre dicsérendő gondos elővigyázatra mutat. A tűz oka ismeretlen.

* **Több nevű tolvaj.** Folyó évi július 7-én *Kocsis Eszter* kolozsvári-utcza lakásának padlására este 9 órakor egy ismeretlen egyén felmászott és az ott száradás végett kiterítve

volt katonai fehérműveket összepakolva azokkal megszökni akart, azonban a házban lakók által tetten éretvén elfogatott és a rendőrségre kísértetett. A rendőrségnél történt kihallgatása alkalmával magát Szabó Sándor tasnádszántói illetőségű egyénnek mondotta, mivel azonban semmi igazoló okmánya nem volt, lezárattott; azonban kijátszva a kulcsos rendőr éberségét, annak keze alól még az nap megszökött. Azonban szabadságának nem sokáig örvendhetett, mivel káros által a tegnapi napon felismertetvén s újból elfogatott és biztos őrizet alatt a kir. ügyészséghez kísértetett. Terhelt ez utóbbi elfogatása alkalmával magát Lukács Lászlónak nevezte.

* Szerencsétlen lövés. K. Fazekas Márton sarkad-kereszturi lakos, mint részes arató aratott R. Nagy Lajos sarkad-kereszturi lakosnak a községhez tartozó Herpa pusztán levő tagbirtokán többedmagával. F. évi július 6-án eső esvén, aratni nem tudtak és így az eső elől behuzódtak a szomszédos Varga András istállójába és ott lehevertek. E közben az aratókkal együtt jelen volt Nagy Imre 15 éves fia a tulajdonosnak falon függő 2 csövű fegyverét levéve, az egyik arató, Oltyán Sándor biztatására ennek kalapjába célba lőtt, miután azonban a puskának egyik csöve megtöltve nem volt; Nagy Imre bosszankodva leült és a fegyvert kezébe véve nézegette, vajon a másik cső meg van-e töltve. Miközben a ravaszt felhuzta, az hirtelen lecsatant, egy dördülés és egy iszonyu jaj kiáltás »Jaj Istenem mit csináltak, én a légynek sem ártottam« hallatszott és ekkor rémülve látták az aratók, hogy Fazekas Márton ágyékon találva erősen vérzik. A szerencsétlenül járt Fazekast azonnal beszállították Sarkad-Kereszturra, a hol is sértett, daczára a gyorsan alkalmazott orvosi segélynek, másnap iszonyu kinok között meghalt. Egy özvegye és 4 árva gyermek siratja a gondatlanságnak áldozatul esett kenyérkereső elhunytát.

* Bendőri hír. Fahok János és Szántó Sándor, jóban rosszban czimborák, az árucarnok udvaráról egyes vasgép részeket czipeltek el és azon Frankl Lászlár ószeresnél igyekeztek tudni de Frankl ószeres bizalmatlanságának áldozatává lőnek.

Borzalmas gyilkosság.

A késő éjjeli órákban távirati úton értesülünk egy borzalmas, véres tetről.

Annál rettenetesebb a dolog, mert minden eddigi jel arra vall, hogy aljas bosszunak lett áldozatává egy földhöz ragadt szegény ember, felesége és két apró gyermekének egyetlen támasza és istápolója.

Természetes dolog, hogy értesüléseink nagyon hiányosak még most, mert hiszen az eset is a késő esti órákban történt.

De amennyiben értesülésünk engedi, ime itt adjuk az esetet:

A vaskóhi vonalon Rogoz állomás közelében a 11-ik számú őrházban lakott már vagy 4 év óta Rubesch János pályáőr.

A szegény ember nehéz szolgálata csekély jövedelméből tartotta fenn kicsiny családját, nejét és két gyermekét.

Tegnap is hűségesen kiállott a színes kör-lapu póznával és ilyképpen hivatalos formában köszöntötte egyik tovarobogó vonatot a másik után.

A mint leszállt az est, a pléhlemezes póznát természetesen piros fényű lámpás váltotta fel és ezzel folyt tovább a robogó vonatok üdvözlése.

Ugy 10 óra tájban vonatot ment üdvözölni Rubesch.

Hát az volt utolsó utja szegénynek.

A vonat már elrobogott régen; a zakatoló kerekek zaja lassanként elhalt, majd pedig teljesen elnémult. És Rubesch csak nem tért vissza a kis őrházba, ahol felesége az álomba szenderült kicsinyekkel együtt várta.

Végre mikor már fél 11 óra felé járt az idő, az aggódó asszony kitekintett férje után.

Rövid keresés után reá is akadt, de minő állapotban?

Vagy három ölnyre a pálya külső tétől, feküdt a földön a szerencsétlen ember, holtan, vérbe fagyva.

Fején ütések, oldalában mély sebek eléggé reávallottak arra, hogy nem véletlen szerencsétlenség, hanem gyilkos kezek oltották ki a nyomorult ember életét.

Borzasztó lehetett a tusa és kétségtelen az is, hogy többen lehettek a gaz gyilkosok. A szerencsétlen asszony első rémületében a szomszéd állomást, Rogozt értesítette a borzalmas esetről, honnan 11 óra után éjjel meghozta a táviró drótja Nagyváradra is a borzalmas gyilkosság híret.

Mindeddig azonban nyoma sincs a gyilkosoknak, akik bestiális művet kinnt az éj csendjében, egy elhagyatott helyen nagyon is jól hajtották végre egy nyomorult pályáőrön, 3 tagból álló család egyetlen kenyérkeresőjén.

A vizsgálat eredményéről holnapi számunkban bővebb tudósítást adunk.

SZINHÁZ.

A Böregér.

Nem egészen telt ház előtt és fölöttébb változó sikerrel került színre tegnap Strauss legszebb operettje, a Böregér.

Mondhatnók, hogy jórészt elejtették az operett sok zenei szépségét, pedig hiszen majd minden énekszám úgy van megírva, oly fülbe-mászó muzsikájú, hogy szinte proválja a frapáns sikert.

Hogyne lepne hát meg bennünket, mikor mindössze 3 énekszám keltett nyílt színen tapsot. Ezekből kettő Székely Irénnek szólt, aki különben is a legszebb sikerek mellett ragyogtatta gyönyörű hangját. Egy pedig Perényi Margitnak szólt, aki sajnosan csak is második felvonásbeli nagy áriájában volt azaz enni való koloratur-primadonna, akinek mindig szeretőnk öt látni

De hát lehet így érvényre juttatni két oly remek énekszerepet, mint Rozalinda és Adél szobaleány. Ha mindenben és minden egyében oly nagy mérvű a vetélykedés a primadonnák között, miért nem vetélykednek ilyen alkalommal, mikor különben olyan bőséges alkalom kínálkozott arra, hogy az operett primadonnák minden slágerével gyujtsanak és hódítsanak?

Különben talán soha jobban nem volt szemmel látható, mint tegnap, hogy Székely Irén erősen drámai tételű hangjának kicsi ez a mi színpadunk, kicsi a körüyezete is, de legeslegkisebb az olyan csöpp zenekar, mint az itteni, amelyik minden finomabb énekrészt tultrombitál egy olyan primadonnánál, aki a színpadon kiháló valamennyi szereplőt uralni tudja egyetlen magas hangjával.

Nem első eset, hogy Stefanidesz karmesternél ilyes furcsaságokat tapasztalunk. Az a megfoghatatlan ideges sietség, amivel valóssággal kintpadra vonja az egyes énekesnőket, különösen a második felvonás magyar dalmainál, meg az utolsó felvonás nagy triójánál tünt ki a legbántóbb módon.

Természetes dolog, hogy ez nagy hiba és meglehetősen kőszívűségre is vall. Hova a manóba vész akkor az énekszám minden finomsága és az árnyalatok és maga az egész koloratura, ha a lendületbe hozott zenekar gyors menet-ütemben pörgeti le a kíséretet és legalább is mezzo forte játszik? Már most azután hogyan adjon elő énekesnő vagy énekes akármiféle énekszámot is, mikor az ilyen kíséret az ötödik, vagy hatodik ütenynél már tökéletesen kifárasztotta?

Avagy csak Vuncsi kupléit szokás oda-adással kíséreni?

Avagy nem mutatott már Stefanidesz karmester olyan dolgokat és olyan jó dolgokat, amelyek révén joggal többet és jobbat váránk tőle mint a Böregér tegnapi eldirigálása?

Kár pedig ilyenféle gikszereteket produkálni, mert hát ezek csak arra valók, hogy a közönség bizalmát és jó véleményét csökkentésék.

Lehet, hogy a tegnapi előadás is csak a féle »főpróba« volt; ám a jó betanulásért, a zene és énekbéli összeloadásért ki más lenne a felelős, mint a karnagy?

Szegény sugónak csak nem róhatunk fel ilyesmit bűnül. Vagy az intendánsnak tegyük szemrehányást? Nem lehet, mivel reá nézve »Extra Gésa-s non est vita; si est vita, az leg-följebb — slamasztika.«

Ezek után, áttérve az egyes szereplőkre, újlag konstatáljuk Székely Irén tökéletes sikerét. Hangjának tökéletesen birtokában, a dirigens minden sietsége daczára is kitünő és hatalmas hangon énekelte végig Rozalinda szerepét. Nyílt színen kétszer is megtapsolták s minden felvonás után kihívták.

Perényi Margitnál bántóan rossz szövegkijelést és egy remekül betanult áriát csodáltunk. Az egyéb énekszámairól pedig jobb nem is szólni. Az ilyes ellentétek azután legalább is a szokatlan dolgok meglepő hatásával birnak. Kezdetben azt hittük, hogy nincs disponálva. De hát ebbeli véleményünket alaposan megczáfolta a második felvonásbeli koloratur-árijával. Így azután megnyugszunk abban, hogy reánézve csak próba volt bizony a tegnapi szereplés is, meg a darab is. Pedig próbáltabb primadonnának hittük ám. Az Adél szobaleány szerepe hej pedig, de milyen neki való szerep, szóban és éneken egyaránt! Hiszen enni való volt a játéka.

Mezey (Alfréd) nem volt tegnap disponálva, valószínűleg erre való tekintetből szállították le azt a bizonyos »ellenálhatlan magas C—t« »B—vé«. Nem komikus valami ez? Valamint komikus ám az is, hogy az a bizonyos ablak alatti szerenád ária elmaradt. Elmaradt végezetül a színpadon sláger képpen kivágandó magas C is. Hát jó. Az első felvonásbeli triót mindamellet nagyon szépen dominálta mégis, ott t. i., a holnem sajnált énekelni! — Játsszani ugyan annál jobban játszott.

Nyárai (Eisenstein) roppant jóízű alakítást adott. Sokat eksztemporizált ugyan, de alapjában óvakodott a túlzásoktól. Sőt a harmadik felvonásban kitünő invencióval játszott. Itt nyílt színen tapsot kapott egyetlen, de remekül megcsinált arckifejezéséért. Ha tegnapi sikereihez őszintén gratulálunk is, semmi esetre sem hallgatjuk elelőtte, hogy bizony az első felvonásbeli alakításához több szint, több erőt adhatott volna; mert hiszen az az alak éppen az ő — mondhatnók — széles ecsettel dolgozó alakító művészetéhez illő alak.

Azt nem vesszük tőle rossz néven, hogy a második felvonásban kiállottak egy kissé éneklő szervei, mert az ilyen sebes menetű

dirigálás mellett buffo legyen az, aki érczes hangon véges-végig kibírja. Am a harmadik felvonás trióját legkevésbé sem rontotta meg.

Leövey (Frank) véges végig kitűnő alakítást adott. Maszkjától az utolsó mozdulatáig kifogástalan volt. Aminő szerencsével énekelt, éppen olyan biztosan találta meg a keresetlen komikum hálás eszközeit. Valóban nehéz eldönteni, hogy melyik felvonásban volt kitűnőbb. Talán a harmadikban. De hogy szalonkomikus volt minden ízében, azt kétségtelenül elismerjük. Sokszor megtapsolták és mindvégig kihívták *Nyárai*-val együtt.

Egyébiránt ezzel véget is ért mindaz a mi jót a darab szereplőiről mondhatunk. Legföljebb ha azt nem, hogy a *Fehérvary* Marcsa és *Stadler* Frigyes által eltánczolt táncz nagyon csinos, *Miklósi M. (Ida)* és *Kassai (Falke)* kis szerepeikben jelesek voltak.

Igen, mert *Margó Z.* (Orlovski herceg) és *Vendrei* (Frosch börtönőr) korántsem adtak jó alakítást. Az egyik szintelen a másik nagyon is ríktó volt. Nem az abszolút rosszat láttuk tőlük, hanem leggyöngébb alakításukat.

A második felvonásbeli bordal-áriát *Margó* példájára úgy *Perényi*, mint *Nyárai* egyszerűen elejtették.

Diszletek rosszak, rendezés ügyetlen, csupán a harmadik felvonásban volt kistrészen elfogadható.

Általában pedig megkapó valami volt a sok rosszul szabott frakk, az ügyetlen kóristák és estélyi öltözékek dacára roppant jámbor félvilági hölgyek.

Az összejelenetek közül a második felvonásbeli végjelenetnek volt csupán némi formája. —

A vasárnapi előadásokról. Délután — mint rendesen — ismételten bohózatot adtak, még pedig *Lumpaczius Vagabundus, vagy a három jó madár* című énekes bohózatot. A közönség, mely teljesen megtöltötte a fabódét, mindvégig jól mulatott a három jó madár (Szentgyörgyi, Leövey és Janovics) ügyes játékán. Különösen a zsufozásig megtelt karzat fejezte ki gyakran — óriási tapsban — tetszésnyilvánítását. Este *Bokor* József *Mária bátyját* adták másodszer, fél ház előtt. Az elég gyenge népszinművet a régi szereposztással játszották. Szereplők mindannyian ügyes játékkal megfelelni igyekeztek, *Tompa, Turchányi, Margó Z., Bartos, Szentgyörgyi, Kassai, Miklósi J.* és *Váradi* jók voltak. Hanem az utolsó felvonás végjelenetét elhagyták; ez mindenesetre a kortinahúzó sietségének az oka.

Színházi hírek. Ma kedden a Gésákat adják ötödször, rendes helyárrakkal. — Holnap szerdán *Ivánfi* Jenő harmadik vendégfőlépésével *Brieux* 3 felvonásos szinműve kerül színre *Ivánfi* fordításában. A darabot, mely a budapesti Nemzeti színházban állandóan műsoron van, nálunk *elsőször* adják. A vendégművészen kívül *Baróti I., Kissné, Laczkó A., Miklósi I., Solti H., Bartos, E. Kovács, Janovics, Leövey, Pataki, Szentgyörgyi* és *Vendrei* játszóak a főbb szerepeket.

TANÜGY.

Felhívás a vidéki szülőkhez. A nagyváradi felső kereskedelmi iskolai bizottság gondoskodni óhajt arról, hogy vidéki szülő gyermekei, kik a felső kereskedelmi iskolát látogatják, tisztességes családoznál helyeztessenek el, hol nemcsak jó ellátásban, hanem gondos lelkiismeretes felügyelet és nevelésben is részesüljenek. Ezért tisztelettel felhívja mindazon vidéki szülőket, kik gyermekeiket a vezetésünk alatt álló felső kereskedelmi iskolába szán-

dékoznak beiratni, sziveskedjenek ez ügyben ság az iskolai bizottság alulírott elnökéhez fordulni. Ugyanez alkalommal felhívjuk azon t. szülőket is, akik kereskedelmi tanulókat ellátásra elfogadni hajlandók, sziveskedjenek erről a biz. alelnököt értesíteni. Nagyvárad, 1898. júl. hó 8. Dr. Hoványi Géza, isk. bizottság elnök.

Az »Eötvös alap« a magyar népoktatás ügy összes munkásainak szolgálatában áll, részint alaggott, munkaképtelenné vált tagjait anyagi segélyben részesíti, részint pedig akkor, amidőn a tanítók, tanítóképző intézeti tanárok, tanfelügyelők s tanfelügyelői hivatalkók fiainak, kik a fővárosban végzik tanulmányukat ingyenes mensa akadémiát rendez a »Korcsmárosok és vendéglősök ipartársulatá«-nak szives áldozat készségével. A társulatnak dr. *Wlassics* Gyula vall. és közokt. ü. miniszter köszönetét nyilvánította, a főtnevezett alap kezelésége pedig ezuton rója le iránta a hála adóját.

IRODALOM.

A Katholikus Hitvédelmi Folyóirat június-júliusi száma a következő érdekes tartalommal megjelent. Egyházi reform mozgalmaink 1848-ban. *Keményfy K.* Dániel. — Idegenből nekünk. *T. Pelikán* Krizsó. — A szocializmus és az egyház. Irta: *Gedeon*. — Társadalmi mozgalmaink az ó korban. Irta: *O. O.* — Egy korszerű kérdés pártalan méltatása. *Fülöpp* István. — Megtértek csarnoka. *Stensen* Miklós. — Krónikás: Antiszocialisták. — Naptár egyesítés. — A gulai eset. — Asbóth beszéde. Erdélyi és Molnár. — Megverték egy papot. — Az a gyűlölt Mesiás stb. *ifju Sámbar*. — Protestáns Szemle *Esztergom* bit. — Irodalom: Német I: emlékbészéd. — *Demény D.* Ágazatos hittan. — *Sadoc.* Aquinoi szt. Tamás élete. — Vegyesek. — Két iv regény. Megrendelhető egész évre 4 forintért. *Pozsony, ferenchiek.*

SPORT.

Czellövészet. A polgári lövőházban f. hó 3-án és 10-én tartott lövészeteken, kilövetett 930 lövés 630 találóba. 3993 körrel, 131 boller, és 39 mély lövéssel. Tizenegyes kört lött: *Török László* nyolczat, *Mezey Mihály* hatot, *Aufricht Alajos* ötöt.

Tizenkettős kört lött: *Török László* hetet, *Tóth Ferencz* hatot, *Aufricht Alajos* négyet, *Mezey Mihály* egyet.

Díjat nyertek mély lövésre: *Tóth Ferencz* és *Aufricht Alajos*.

Körlovésekre: az arany díjat *Török László*, az ezüst díjakat *Mezey Mihály* és *Aufricht Alajos* nyerték.

REGÉNY-CSARNOK.

33.

ELŐRE!

Neidegg után fordította: *Tátraházi R. P.*

Hohenegg is mindenesetre azon várak közé tartozik, a melyek különösen magukra vonják az utas figyelmét. A Dráva lábánál folyik el, a vasutól választja el és így mintegy válaszfal a régi regényes világ ezen alkotása s a mindent kihasználó jelen ezen teremtménye között. A vár nyulánk renaissance stílusú épület. A fő rész mélyre nyuló hatalmas sziklán nyugszik, az oldal épületek mintegy hozzá simulnak, francia kertek nyesegetett cserjékkel, márvány szobrokkal gazdagon díszített sétahelyek mindenütt. Az utas csodálkozva nézi e helyet, melyet a művészet és természet karöltve tettek oly elragadóvá és irigylit azon boldog halandókat, kiknek osztály részül jutott, hogy itt élvezhetik az életet.

Milyen bolondul hangzanék ez annak a két embernek a fülébe, a kik éppen most léptek ki az erkélyre, a mely messze kinyul az épületből éppen ott, hol a szikla meredten fut le a

szédítően mély völgybe. Kedvetlenül néznek szét a nap bearanyozta gyönyörű völgybe.

A nő hosszú, gazdagon kivart fehér ruhában van, ásitva nyújtja ki karjait, nagy barna szemével szuró tekintetet vet a férfira, ki az erkély közepére támaszkodik.

— Kelet megőljő unalmasságát végre magunk mögött hagytuk — kezdte a nő — de mi lesz itt velünk? A közeledő 8 nap csak lemondás és önmegtágadás! Ha *Platonoff Alexis* nem lett volna olyan kegyes, hogy ide kövessen, ez az egyhangúság megőljt volna — vagy erről a balkonról magam ugrottam volna a mélységbe.

A férj csak vállát vonogatta, mintha ezt nem is tartotta volna valami nagy szerencsétlenségnek; oda sem nézett, úgy felelt:

— No ha egy *Platonoff* elég arra, hogy az étellel meg barátkoztasson, nem is olyan nagy a te világfájdalmad.

A hang, melyen azt mondta, még kesertibbé tette a mondást, olyan hangon beszélt, mintha régen megtanulta, hogy nejére jó szóval, szelid tekintettel lehet-e hatni, a hatás ugyanis éppen ellent mondott az éles megjegyzésnek.

— *Alixis* sokat ér, ha másokkal összehasonlítom — folytató a nő. — De megannyira már eljutottam, hogy megköszönöm, ha valaki segít a magány elviselésében.

— Te eddig mindig azt hajtogattad, hogy a magány hasonló a fürdőhöz, a lélek ujjá születik benne — — mindenkinek szüksége van rá, hogy egy kissé magába térjen, — gunyolódt a férfi.

— Magába térés? — felelt a nő élesen. — Bizonyos esetekben nem annyira magába térés, mint inkább elbódulás. A ki olyan átkozott életre kénytelen visszatekinteni, mint a milyen az enyém is, annak nem igen nagy kedve van a gondolkodásra.

— Talán én is hibás vagyok, hogy reményeidben csalódtál? — kérde a férfi hidegen, míg nyugodtsága a nőt a legnagyobb hevessegre ingerli.

— Igenis van! Igenis van! — kiált. — Én nagyságról, fényről, pompáról álmodtam. És hitvány udvarakban kell halálra unatkoznom, félbarbárrá lennem, ez nem élet, kinos hosszú haldoklás.

Waldheim *Ervint* is elhagyta egykedvűsége, hiában! hiúságát sértették.

— Talán apád kancellár volt, mikor megismertelek? És ha pályámon nem haladok gyorsan előre — kérdé villogó szemekkel — kinek köszönhetem, ha nem a te politikádnak, a te meggondolatlan dolgaidnak utálatos fanatizmusodnak hazád iránt, az én dolgaim kiesire becsülésének.

— Szomorú jele annak, hogy mennyit érsz, mennyit adnak rád, — kiáltott a hölgy győzedelmes hangon, örvendett, hogy a férfit felizgathatta. — De így van az! Azt hittem, hogy lángészhez mentem nőül — — kis hivatalnokné lettem. Mennyire más volt az életem azelőtt. Valóságos költészet, utazgatás ide-oda, a hova jól esett. Mindég új változó benyomások, és e mellett mindez szerető férfi oldala mellett. *Waldheim* újra visszanyerte nyugodtságát, gnyosan kaczagott:

— Bizony, bizony a te jeles *Sergiusod*, későn veszed észre, hogy szeretted. Annak oldalán sok jelest és nagyot vittél véghez, mind a ketten magatokat kerestétek úgy a dolgokban, mint az emberekben. De hagyjuk ezt a csuf veszekedést. Reggelizés ideje van.

Az étterembe léptek. Hatalmas, pompás művészileg díszített terem, mind mindegyik a palotában. Hallgatagon foglaltak helyet az asztalnál. A nő hátradőlt székében, míg a férfi magához vette reggelijét.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A király részvétnyilatkozata.

Budapest, július 11. (Saj. tud. táv.)
Gráczból sürgönyzik: Ő felsége *P a a r* főhadsegédje útján részvétét kifejezte *C o n r á d* miniszter özvegyének.

Az osztrák nyelvkérdéshez.

Bécs, július 11. (Saját tud. táv.) A nyelvkérdés megoldására a tanácskozások meddők lesznek.

Szögyén-Marich nagykövetünk itthon.

Bécs, július 11. (Saj. tud. távirata.) Szögyén nagykövetünk több hónapi tartózkodásra Berlinből magyarországi birtokaira utazott.

Erzsébet főhercegnő útja.

Bécs, július 11. (Saját tud. távirata.) Erzsébet főhercegnő Spanyolországból visszatért Bécsbe.

Mattasich-Keglevics ártatlan (?)

Budapest, július 11. (Saját tud. táv.) Az »Agramer Tagblatt« illetékes információ folytán a következőket írja: Egyáltalán meg nem állapítható és ténynek nem mondható, hogy Keglevich Stefánia nevével visszaélt

Az Operaház új intendánsa.

Budapest, július 11. (Saját tud. táv.) Bevégzett tény, hogy az Opera intendánsa Keglevich gróf lesz. A kinevezést legközelebb hivatalosan közlik.

A pápa egészségi állapota.

Budapest, július 11. (Saj. tud. táv.) Rómából sürgönyzik: A pápa állapotáról nyugtalanító hírek keringenek: Stefánia kijelenti, ő szentsége teljesen felépült, már hosszabb sétákat tesz s kihallgatásokat ad.

A bolgár miniszterelnök válság.

Szófia, július 11. (Saj. tud. távirata.) Stojloff visszalépése küszöbön.

A fogoly Cervera sorsa.

Budapest, július 11. (Saj. tud. táv.) New-York-World szerint Cervera t Annapoliszba viszik, ott interveniálják. Ha becsületszavát adja, hogy Amerikából nem távozik, szabadon bocsájtják.

Földrengés.

Bécs, július 11. (Saját tud. távirata.) Triljben újból földrengés. 100 katonai sátrát felállították.

Kőműves-sztrájk.

Budapest, július 11. (Saját tud. táv.) Boroszlóbból táviratozzák, hogy az ottani összes kőművesek az általános sztrájkot kimondták.

Sikkasztó nagykereskedő.

Budapest, július 11. (Saj. tud. táv.) Weisz Frigyes, király-utczai nagykereskedőt sikkasztásért letartóztatták.

Öngyilkos menyasszony.

Budapest, július 11. (Saját tud. táv.) Nagylevardon az állomásfőnöknek sógor-
nöje, aki jegyben járt egy budapesti fel-
ügyelővel, az éjjel megmérgezte magát és meghalt.

Hírek Angliából.

Budapest, július 11. (Saját tud. távirat.) Londonból sürgönyzik: A »Times« jelenti San-
tiago de Chileből tegnappól, hogy a kongresszus
törvényt fogadott el, a mely 30 napi mora-
toriumot engedélyez.

Budapest, július 11. (Saját tud. távirata.) A »Times« jelenti Shanghaiból f. hó 10-éről, hogy a behajózásra vonatkozó rendelkezéseket tegnap hivatalosan közzétették. A nevezett lap megjegyzi, hogy ez az intézkedés, ha csak javítani nem fogják, tisztán ideiglenes koncesz-
szióknak tekintendő és mai alakjában teljesen értéktelen.

Felkelők a francziák ellen.

Budapest, július 11. (Saját tud. távirata.) Hongkongból sürgönyzik: (Reuter) Kantonból érkezett jelentések szerint a kvangsi-i fölkelők fekete zászlósokból és aunamitákból állanak. Ez utóbbiak a francia csapatokból megszökött katonáktól nyertek katonai kiképzést. A fölkelők fölött három külföldi parancsnok. A fölkelők egy csapata ez idő szerint utban van a Lien-Csan félszigeten fekvő Kvang-Csau-Van felé, hogy a francziákat megtámadja. Hat ágyu-
naszádot a mandzsú-csapatok 5.000 emberével Kantonból Pakhoiba küldtek. A csapatok a szárazföldön Mucsauba mennek.

KÖZGAZDASÁG.

Minő trágyát használjunk kulturnövényeinknél?

Gabonaféléink nagyon hálásak nitrogén trágyázás iránt, feltéve, hogy a többi fontos növényi tápanyagok, mindenekelőtt a foszforsav és káli elegendő mennyiségben vannak a talajban jelen. Egyáltalán a műtrágyafélék alkalmazásánál mindig szem előtt kell tartani azon körülményt, miszerint növényeink nem élnek egyes növény tápanyagokból, hanem különféle anyagokból összetett táplálékot kívánnak s ha azt akarjuk, hogy kulturnövényeink gyarapodjanak, kell hogy azon tápanyagokat nyujtsuk nekik, melyekre szükségük van. Megfelelő mennyiségű szuperfoszfáttal és kálitrágyával bensőleg összekevert nitrogén trágyát igényelnek a tavaszi gabonafélék, a kapásnövények, burgonya, dohány, takarmányrépa és mások; e célra legalkalmasabb a salétromlégeny, kivéve árpa alá, miután az ammoniak-nitrogén, káli és foszforsavas trágyázás mellett sörfőzésre alkalmasabb termést szolgáltat. A hüvelyes növények trágyázásánál (borsó, lencse, búkköny, bab, stb.) valamint az összes hereféléknél a nitrogéntrágyázás jóformán tekintetbe sem jön, mert minden ezen növények u. n. légengyűjtők, vagyis táplálkozásuk alkalmával nincsenek a talaj nitrogénjére utalva, amennyiben azon tulajdonsággal bírnak, hogy a levegő nitrogénjéből képesek táplálkozni.

Már a régi időkben is megfigyelték, hogy a herefélék vagy hüvelyesek után következő gabona a legerősebb fejlődésű volt, de elődeink természetesen nem ismerték ennek magyarázatát. Ezen növények nagy gyökérzet maradványukban valamint lehullott leveleikben nitrogént hagynak a szántóföldön, mint igen hathatós nitrogéntrágyát. A rétek trágyázására a nitrogén szintén nem ajánlatos. A rétek mindenekelőtt elegendő mennyiségű foszforsavat kívánnak elegendő mennyiségű káliummal egyetemben. Százaz réteken hektáronként ajánlható 6 métermázsza jó minőségű káli-szuperfoszfát, nedves, tőzeges és savanyu réteken ellenben 8 métermázsza; e trágya elhíntése előtt nagyon czélszerű a rétet jól megboronálni. Épen így van ez a here, búkköny és csillagfürt termelésnél, melyek három évenként gabona közé, vagy mindjárt a gabona learatása után vethető, igen jól diszlenek s ha megnöttek vagy feltelkarmányozhatók vagy pedig istállótrágya helyett alászáthatók, ez esetben az istállótrágyánál olcsóbb trágyázást érünk el

Számos terméketlen homok és nehéz viz-bocsátóképesseggel bíró agyagtalaj vált ily háromszor-négyszer megismételt zöldtrágyázás következtében termékeny talajjá. Általánosságban a trágyázás foszforsavval és pedig különösen szuperfoszfátokkal, a legnagyobb jelentőséggel bír, különösen az olyan gazdaságok üzemében,

melyek mindeddig műtrágyahasználatától idegenkedtek. Különösen a kisgazdák üzemében a szántóföld ez előtt sohasem kapott elegendő pótlást az elszállított foszforsavért s miután az istállótrágya magában erre nem volt képes, természetes, hogy a szem és lóhere termések csökkentek. Ez okból — a mint azt már többször hangoztattuk — a talaj a legtöbb esetben foszforsavban szegény, mely állítást a gyakorlat azzal igazolja, hogy egyszeri 4—6 métermázsza szuperfoszfát elhíntésénél hektáronként mindenütt igen jelentékeny termésetöbbleteket értek el. Minden trágyázás alapelemét kell, hogy a foszforsav képezze s csak másodsorban az egyes növények szükséglete szerint szükséges a nitrogén és a kálium. A foszforsav, mely könnyen oldható, tehát a növények által közvetlenül felvehető alakban van a jól készített szuperfoszfátokban, a fiatal vetés legfontosabb táplálékát képezi, megkésztetve a termést és javítja az egész gazdasági üzemet. Tavasziaik alá alkalmazva ép oly gyors és biztos hatású. A gazdák feladatát képezi, hogy a folyton szaporodó népség számára szükséges táplálékot magából a földből kinyerjék. Az ezen cél elérésére szükséges eszközök meg vannak adva az olcsó termésfokozó trágyafélékben, hogy kétszeres mennyiségű réti és lóhere szénát, kétszeres mennyiségű istállótrágyát és jelentékenyen nagyobb szem terméseket biztosan hozhasson létre; kicsiny a kiadás, csekély a munkatöbblet, de nagy az öröm, látva a szépen diszló szántóföldeket és nagy terméseredményeket felannyi vetőmaggal, kevesebb csapadékkal diszlenek kulturnövényeink. A talaj nitrogéntartalma humuszképzők és pillangósok által gyarapodik s ezáltal megfelelő utótrágyázással nagyobb terméshozamokat biztosítunk.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, július 11.

Buza őszre	— — — — —	8.65
Buza tavaszra	— — — — —	4.34
Tengeri	— — — — —	5.08
Rozs őszre	— — — — —	6.74
Zab őszre	— — — — —	5.62

Értéktőzsde.

Az irányzat gyenge.

Budapest, július 11.

Osztrák hitel	— — — — —	357.75
Magyar hitel	— — — — —	392.25
Államvasut	— — — — —	357.50
Déli vasut	— — — — —	78.—
Rimamurányi	— — — — —	251.25
Magyar jelzálog	— — — — —	250.—
Magyar leszámítoló	— — — — —	261.60
Iparbank	— — — — —	107.—
Budapest közuti	— — — — —	380.50
Kereskedelmi	— — — — —	1435.87
Saigótárjáni	— — — — —	622.—
Waggon-kölcsön	— — — — —	244.—
Villamos vasut	— — — — —	256.75

Bécs július 11.

Az irányzat gyenge.

Osztr. hitel	— — — — —	358.87
Magyar hitel	— — — — —	392.50
Államvasut	— — — — —	357.50
Birodalmi márka	— — — — —	58.82

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. július 11-én.

Magyar aranyjáradék 4%	— — — — —	120.75
Magyar koronajáradék	— — — — —	99.—
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	— — — — —	119.50
Magyar vasúti kölcsön nzüstben 2 1/2%	— — — — —	100.25
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	— — — — —	120.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — — —	97.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — — —	100.05
Hrvát-szlavón földterhermentesítési kötvény	— — — — —	97.75
Magyar nyerevényzsorsjegy-kölcsön	— — — — —	158.—
Tiszabályaiozi és szegedi sorsjegyek kölcsön	— — — — —	139.75
Osztrák járadék papírban	— — — — —	101.70
Osztrák járadék ezútben	— — — — —	101.70
Osztrák járadék aranyban	— — — — —	121.50
Osztrák korona járadék	— — — — —	100.75
1860. Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	141.50
Osztrák magyar bankrészevény	— — — — —	907.—
Magyar hitelaankrészevény	— — — — —	392.50
Osztrák hitelintézeti részevény	— — — — —	358.30
Páris vista	— — — — —	359.25
Nsmet birodalmi márka	— — — — —	58.80
London viste	— — — — —	119.85
Páris vista	— — — — —	47.52 1/2
20 márkás arany	— — — — —	11.77

SZERKESZTŐI POSTA.

Tudóstitóinkhoz. Felkérjük tisztelt tudóstitóinkat, hogy az aratás egyes fázisairól, nemkülönben a várandó esetleges termésről, valamint egyéb termények állásáról minket tudósítani sziveskedjenek.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Evadbérlet 68. szám.

Kisbérlet 66. szám

Páros

Páros

Ma kedden, 1898. július 12-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

ötödösör:

A gésák

vagy: Egy japán theaház története.

Énekes játék 3 felvonásban.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, szerdán rendes helyárrakkal

Ivánfi Jenő harmadik vendégfőléptével:

Szabadulás.

Színmű.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Tarr és Társa építkezési vállalat Nagyváradon.

Van szerencsém a t. cz. építelő közönséget értesíteni, miszerint sikerült a „Tóth Jenő és Társa” nagyváradai fakereskedő cégé beltagját STEINER B. urat az általam jövőben vállalkozó építkezésekhez társul fogadnom, miáltal azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy **kellő tőke** fölött bőven rendelkezvén, a legmeszszőbb menő igényeknek úgy a szolid kivitel, valamint **jutányos árak és kedvező fizetési feltételek** tekintetében megfelelhetek.

Építkezési vállalatunkat „Tarr és Társa építkezési vállalat” törvényszékieg bejegyzett cég alatt fogjuk vezetni, építési irodánk pedig az eddigi helyiségben (Szent-János-utca 322. sz. a. házamban) lesz, a hol az építkezési szakmába vágó mindenféle megrendeléseket elfogadunk; ezeknek **financzírozását** társam keresztül viszi, a **technikai** vezetést pedig **én végzem** és mint eddig, jövőben is legfőbb törekvésem lesz a bennünk helyezett bizalomnak **becsülettel és tisztességes** uton megfelelni.

Czégünk a helybeli építkezéseken kívül a megyénkben is előforduló mindennemű magán és testületbeli (községi, hatósági, uradalmi stb.) építkezéseket felvállal és minthogy a 320—2,882. sz. **miniszteri jogositvány szerint**

emeletes házak és templomok

építésére is **képesítve vagyok**, vállalatunk az **építkezési szakmához tartozó mindennemű megbízatásnak képes megfelelni.**

E tekintetben felvilágosítással nevezett irodánk, esetleg Tóth Jenő és Társa fakereskedő cégé Nagyváradon szívesen szolgál.

Kiváló tisztelettel

TARR GYÖRGY.

241 3—10

Pserhofer J.-féle

„Vértisztító-Pilulák”

7—8

előbb „ÁLTALÁNOS PILULÁK”

joggal megérdemlik utóbbi nevüket, mert tény, hogy nagyon sok betegség van, melyben e pilulák kitünőhatása bebizonyítható.

Évtizedek óta örvendenek e pilulák a legnagyobb elterjedésnek és kevés család van, a hol e kitünőháziszer hiányoznak.

Mint háziszert sok orvos ajánlotta már és ajánlja, különösen mindezen bajok ellen, melyek: az epeömlés, májbajok, bélgyengülés, székrekedés, rossz emésztés, szelszorulás, vértolulás, hámrhoidak (aranyér), stb.

Vértisztító hatásánál fogva különösen jó hatása van a **vérszegénység**nél is és az ebből származó bajoknál mint: sápadtság, ideges főfájás és a többiek. E vértisztító pilulák fájdalom nélkül hatnak, úgy hogy a leggyengébb szervezettek, gyermekek is minden aggodalom nélkül használhatják.

E „vértisztító pilulák” egyedül és mint valódiak Pserhofer J. gyógyszerárában kaphatók: „zum gold. Reichsapfel” J. Pserhofer. Singerstrasse nr. 15. Wien és egy doboz 15 drb pilulával csak **21 kr o. é.** Hat doboz **1 frt 5 kr.** A pénz előzetes beküldése esetén portómentesen küldve hat doboz **1 frt 25 kr.** 3 csomag (18 doboz) **3 frt 35 kr.** 4 csomag **4 frt 40 kr.** 5 csomag **5 frt 20 kr.** 10 csomag **9 frt 20 kr.** Egy csomagnál kevesebb nem küldetik.

NB. Nagy elterjedtségük miatt e pilulákat különböző név alatt és alakban hamisítják: tehát kéretik kizárólag Pserhofer J. „vértisztító piluláit” kérni, mert csak azok a **valódiak**, melyek használati utasítása Pserhofer J. névvel vannak ellátva, és minden egyes csomag tetején **vörös betűkkel** ezen név látható.

Azon számtalan köszönő iratok közül, melyeket e pilulák használói a legkülönfélébb és legsúlyosabb betegségeik elmúlása után hozzánk intéztek, csak néhányat említenek fel azon megjegyzéssel, hogy a kik használták, másoknak is ajánlják.

Köln, 1886 április 30.

Igen tisztelt Pserhofer ur!

Legyen olyan jó, küldjön ismét utánvétellel 15 csomagot az ön felülmúlhatatlan vértisztító piluláiból. Együttal hálás köszönetem fejezem ki önnek csodáhatásu piluláért.

Tisztelettel

Pawlistik Ferencz, Lindenthal.

Hrasche, Flödnik mellett, 1887. szept. 12.

Igen tisztelt uram!

Isten akarta, hogy az ön pilulái kezemhez jussanak s ebből kifolyólag irhatom önek a következőket: Gyermekegységben levén meghaltam, úgy, hogy dolgaimat többé képtelen voltam végezni s biztosan meghaltam volna, ha az ön csodáhatásu pilulái nem mentettek volna meg. Isten ezerszeres áldása legyen ezért önön. Tudom, hogy az ön pilulái tökéletesen helyre állítják egészségem, és másoknak is visszaadják az egészségét.

Knifcz Teréz.

Bécsujhely, 1887. decz. 9.

Nagyon tisztelt uram!

Forró köszönetet mondok önnek 60 éves nagynémem nevében, ki öt évig chronikus gyomorban és vízkórságban szenvedett. Az élet már igazán kin volt rá nézve és már azt hitte, hogy vége van. Véletlenül kapott egy csomagot, az ön kitünő vértisztító-piluláiból és hosszabb használat után ez meggyógyította.

Tisztelettel

Weinztel József.

Eichengrabarant, Gföhl 1889. márcz. 27.

Tisztelt uram!

Mivel teljesen meg vagyok elégedve az ön piluláival ismételve kérek 4 csomagot az ön igazán hasznos és kitünő piluláiból. Nem

tudom eléggé kifejezni legnagyobb elismerésemet a pilulák jóságá miatt. És ezeket a hol csak tehetem, ajánlani fogom a legmelegben minden szenvedőnek. S ezennel felhatalmazom önt, hogy ezen köszönet-nyilvánításomat bárki előtt kinyilváníthassa.

Teljes tisztelettel

Hahn Ignác.

Gotschdorf, Kolbach mellett, oszt. Szilézia, 1886. okt. 8.

Tisztelt uram!

Legszívesebben kérem, hogy nekem Általános vértisztító-piluláiból egy 6 dobozból álló csomagot küldjön. Csak csodálatos piluláinak köszönhetem, hogy gyomorhajomtól, mely öt éven át kínzott megszabadultam. Soha sem fogom nélkülözni ezen pilulákat s egyúttal mélyen tisztelt uraságodnak meleg köszönetemet fejezem ki.

Legmélyebb tisztelettel

Zwickli Anna.

Bernhardi alpesi növény-liquor, W. O. Bernhard. Bregu Z. Egy üveg ára **2 frt 60 kr.**, egy fél üveg **1 frt 40 kr.**, egy negyed üveg **70 kr.**

Amerikai köszvénykenőcs legjobb szer minden köszvényes és csuzos bajoknál: gerinczagy bántalmaknál, inszagatóság, Ischias, migrän, nervozus fogfájás, főfájás, fülzaggatóság stb. Egy tégely **1 frt 20 kr.**

Pserhofer J. angol csodabalsama 1 üveggel **50 kr.**

Fagyás ellen balszam, Pserhofer J.; évek óta ismeretes, mint legbiztosabb szer mindennemű fagyás ellen épen úgy mint régi sebeket stb. 1 tégely **40 kr.** Bérmentve **65 kr.**

Stoll Kola-Braeparatuma kitünő erősítő gyomor és izom számára.

Kola Elixir vagy bor, 1 liter **3 frt.**, fél liter **1 frt 60 kr.**, egy negyed liter **85 kr.**

Pserhofer J. Golva-balszam, nélkülözhetetlen szer a vastag nyak ellen. 1 üveggel **40 kr.** Bérmentve **65 kr.**

Pserhofer J. élet-essenciája (Prágai cseppek) rossz gyomor, rossz emésztés, mindennemű altesti bántalmaknál kitünő háziszert. Egy üveg **22 kr.** 12 üveg **2 frt.**

Pserhofer J. utifüle, általánosan ismert kitünő háziszert minden katarus, rekedtség, görcsös köhögés stb. ellen. Egy üveg **50 kr.** két üveg bérmentve **1 frt 50 kr.**

Fenyő-pomádé. Pserhofer J., évek hosszú sorra óta az orvosok által is elismert legjobb szer minden hajnövesztő szer között. Ele-gansul kiállított nagy adag **2 frt.**

Általános flastrom. Stendel tanártól, mindennemű rossz feké ellen, ütéstől, vagy szurásból származó sebekre, sőt régi időközben fel-fel ujló láb fekélyeknél is, csökönnyös mirigy daganatoknál, fájdalom köröm méregnél, sebes és gyuladásban levő emlőre, köszvényes lábakra és hasonló bajoknál megbecsülhetetlen. Egy tégely **50 kr.** bérmentve **75 kr.**

Általános-tisztító-só. Bullrich A. W. kitünő szer a rossz emésztés minden következményei ellen és pedig: Főfájás, szédülés gyomorgörcs, gyomorégés, aranyeres bántalmak, szorulás stb. ellen. 1 csomag **1 frt**

Ezen itt említett szereken kívül még az összes osztrák és magyar újságokban hirdetett bel- és külföldi orvosi specialitások raktáron tartatnak és a raktáron nem levő szerekről felszólításra kész-séggel és legolcsóbban gondoskodva lesz.

A szállítás postán leggyorsabban lesz eszközölve a pénz előleges beküldése mellett nagyobb megrendelések utánvét mellett is.

Pserhofer J. gyógyszerár. „zum gold. Reichsapfel”. Bécs. I. Singerstrasse 15.

Egyedül csak azon pilulák valódiak, melyeknek használati utasítása Pserhofer J. névalírásával van ellátva és a melynek minden csomagja tetején, ugyan ezen név vörös írással látható.

— Védve bélyeg- és mintajeggyel. Utánzás szigoruan büntetve! —